

Jarosław MICHAŁAK¹
Jacek FABISIAK²
Jerzy KUPIŃSKI³

OCENA STANU GOSPODAROWANIA ODPADAMI W MARYNARCE WOJENNEJ

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono podstawowe problemy związane z gospodarką odpadami w Marynarce Wojennej. Omówiono ogólne zasady i przepisy prawa obowiązujące w tym obszarze działalności logistycznej. Scharakteryzowano odpady, ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju, ilości i zagospodarowania ich przez Agencję Mienia Wojskowego. Zwrócono uwagę również na funkcjonowanie tego podsystemu w podstawowych jednostkach wojskowych MW.

Słowa kluczowe: odpady, substancje niebezpieczne, ochrona środowiska, gospodarka odpadami

WSTĘP

Cechą charakterystyczną, nierozzerwalnie związana z obecnym rozwojem cywilizacyjnym jest stan powodujący, że działalność wytwórcza podyktowana uwarunkowaniami ekonomicznymi, sprowadzona do masowej skali produkcji, wywiera istotny wpływ na środowisko naturalne człowieka. Równoległe z rozwojem cywilizacyjnym wzrasta liczba, zasięg i nasilenie zagrożeń środowiska naturalnego człowieka.

W miarę postępującego rozwoju społeczno - gospodarczego wzrasta również świadomość ekologiczna społeczeństwa dotycząca otaczającej nas rzeczywistości. Coraz większa znajomość zagrożeń jakie niesie ze sobą rozwój pozwala na identyfikację zagrożeń stanowiących poważny problem dla zrównoważonego rozwoju, któremu należy nadać odpowiednie znaczenie. Artykułowana coraz głośniejszą i częściej ekologiczną świadomością społeczną przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego, rozumianego

---

¹ Michałak Jarosław, dr, Akademia Marynarki Wojennej, Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich.

² Fabisiak Jacek, dr, Akademia Marynarki Wojennej, Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich.

³ Kupiński Jerzy, dr, Akademia Marynarki Wojennej, Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich.

jako trwałe i ciągły proces. Dlatego też działania zmierzające do zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego wymagają szczególnej koordynacji i ukierunkowania wysiłków całego społeczeństwa.

Postęp cywilizacji, dynamiczny wzrost zaludnienia naszej planety oraz konieczność zaspokojenia coraz to większych potrzeb ludzkości sprawia, że rośnie liczba wytwarzanych odpadów. Z braku środków finansowych i pomysłu na ich zagospodarowanie degradują one środowisko naturalne.

POJĘCIA OGÓLNE

Czym są odpady? Pojęcie odpadu jest kategorią względną ponieważ większość produktów ubocznych może być wykorzystywana jako surowce towarzyszące i wtórne. Na ogół definiujemy je jako materiały i substancje stałe i ciekłe (z wyjątkiem ścieków), powstałe wskutek działalności człowieka (odpady przemysłowe i komunalne), nieprzydatne i uciążliwe dla środowiska, przeznaczone do usunięcia lub składowania z powodu braku możliwości ich wykorzystania⁴. Część z nich ulega rozkładowi, reszta to odpady stałe, czyli takie które mu nie ulegają lub proces ten trwa bardzo długo.

Dokąd więc trafiają rzeczy nieprzydatne, powstałe w danym miejscu i czasie? To proste! Wiadomo – na wysypisko!

Istotnym elementem tej problematyki jest sposób powstawania odpadów. Realizowane może to być na kilka wariantów:

- Powstanie odpadów na drodze mechanicznej. Odpad powstaje w wyniku rozdziału dwóch faz stałych, przy czym jedną fazą jest produkt czy też półprodukt, natomiast drugą fazę stanowi odpad. Przykładem tego działania może być wydobywanie węgla kamiennego wraz ze skałami otaczającymi. Produktem jest tutaj węgiel kamienny natomiast odpadem skały otaczające.
- Powstanie odpadu na drodze chemicznej. Odpad powstaje w wyniku wytrącania z roztworów chemicznych. Przykładem może być strącenie gipsu z roztworów zawierających wapń do których wprowadzone zostają siarczany.
- Powstanie odpadu na drodze spalania. Odpad powstaje w wyniku spalania różnego rodzaju materiałów. Odpad de facto jest popiołem. Przykładem może tu być popiół powstały wskutek spalania węgla w elektrowniach.

Najczęściej odpady dzieli się w związku z ich pochodzeniem na: odpady przemysłowe (produkcyjne) i komunalne (bytowe)⁵.

Odpady przemysłowe - to najczęściej odpady będące produktami ubocznymi powstającymi w wyniku działalności gospodarczej (górnictwo

---

⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, tekst jednolity: Dz.U. 2007 r., Nr 39, poz. 251.

⁵ *Czym są odpady*, <http://proekologia.pl/content.php?article.160>

węgla kamiennego, górnictwo i hutnictwo rud żelaza i metali kolorowych, przemysł energetyczny). Ilość odpadów przemysłowych warunkuje stopień rozwoju cywilizacji, struktura przemysłu, technologii i rozwój gospodarki odpadami jako surowcami wtórnymi. Ilość odpadów przemysłowych w Polsce w ostatnich latach nieznacznie wzrosła.

Odpady komunalne (bytowe, domowe) - są produkowane w wyniku działalności bytowo-gospodarczej człowieka w środowisku miejskim i osiedlowym (w tym działalność handlowa, oświatowa, kulturalna itd.). Skład, właściwości i ilość odpadów komunalnych zależne są od typu zabudowy i systemu grzewczego mieszkań. W większości odpady komunalne zawierają ok.40-50% substancji organicznych, fosfor, potas oraz pierwiastki śladowe (molibden, miedź, cynk, nikiel) występujące przeważnie w formie nietoksycznej i łatwo przyswajalnej. Odpady komunalne są najczęściej przyczyną skażeń powietrza, wody, gleby patogenami (dla których stanowią pożywkę) i są miejscem żerowania ptactwa, owadów, gryzoni będących nosicielami chorób zakaźnych.

Poza odpadami przemysłowymi i komunalnymi wyróżnia się **odpady niebezpieczne**. Odpady niebezpieczne to takie, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości i okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi oraz środowiska⁶. Są one wytwarzane głównie w procesach technologicznych w przemyśle, rolnictwie i przetwórstwie rolnym, gospodarce komunalnej, transporcie, służbie zdrowia, itp. Do odpadów niebezpiecznych zalicza się także odpady promieniotwórcze, powstające podczas wytwarzania, przechowywania, składowania i stosowania materiałów jądrowych i źródeł promieniotwórczych oraz eksploatacji i likwidacji obiektów jądrowych. Klasyfikację odpadów niebezpiecznych przeprowadza się w oparciu o ich listę stworzoną przez Ministra Środowiska w porozumieniu z Prezesem GUS.

Odpady niebezpieczne mogą być składowane jedynie na specjalnych składowiskach lub, w przypadku niemożności dowozu ich na takowe, na wydzielonych częściach innych składowisk. Polska do maja 2004 r. dostosowała oraz zmieniła przepisy dotyczące składowania odpadów niebezpiecznych, aby były one zgodne z wymogami Unii Europejskiej. Składowiska te muszą spełniać wszystkie warunki przewidziane dla odpadów niebezpiecznych w decyzjach o budowie składowiska. Na co dzień w naszych domach mamy również do czynienia z odpadami niebezpiecznymi. Do najczęstszych należą: żarówki rtęciowe, halogenowe, neonówki, oleje, smary, baterie, akumulatory, termometry, detergenty, lekarstwa, lakiery, farby, kity, tłuszcze, woski, popioły.

Wszystkie odpady uznane są za uciążliwe dla środowiska naturalnego, prowadząc do zanieczyszczenia wód powierzchniowych, gruntowych, gleby, skażenia powietrza, obniżania walorów estetycznych i krajobrazowych.

---

⁶ *Ibidem.*

Stopień uciążliwości odpadów zależy jest od szkodliwości dla środowiska naturalnego i zdrowia ludzkiego.

Natomiast katalog odpadów⁷ dzieli odpady w zależności od źródła ich powstawania na 20 grup. W zależności od miejsca powstawania odpadów dzieli je na: komunalne i przemysłowe, w tym także użytkowe.

Ogólnie natomiast odpady dzieli na:

- odpady niebezpieczne,
- odpady medyczne,
- odpady przemysłowe,
- odpady komunalne,
- odpady rolno-spożywcze,
- odpady opakowaniowe.

Przez **gospodarowanie odpadami**⁸ rozumie się: zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, jak również nadzór nad wyżej wymienionymi działaniami oraz miejscami unieszkodliwiania odpadów.

System prawidłowego gospodarowania odpadami składa się z **3 głównych elementów:**

- gromadzenie (w miejscu powstawania),
- usuwanie,
- unieszkodliwianie.

Zasady prawidłowego gospodarowania odpadami:

- stosowanie wszelkich możliwych form zapobiegania powstawaniu odpadów (selektywna zbiórka u źródła, technologie bezodpadowe), bądź pozwalających na utrzymanie ich ilości na możliwie niskim poziomie,
- składowanie odpadów w sposób umożliwiający na maksymalny odzysk surowców wtórnych,
- gromadzenie odpadów w wydzielonym specjalnie do tego celu miejscu, w odpowiednich kontenerach lub pojemnikach, blisko miejsca powstawania,
- częste usuwanie nagromadzonych odpadów,
- unieszkodliwianie bezużytecznych odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska i pod względem sanitarnym.

Gromadzenie to pierwsze ogniwo systemu gospodarki odpadami. Do gromadzenia odpadów stosuje się specjalnie przystosowane pojemniki. Stosowane są dwa rodzaje pojemników:

- używane na miejscu (są opróżniane do samochodów wywożących odpady),
- zabierane po napełnieniu (na ich miejsce podstawiane są puste).

---

⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz.U. 2001 r., Nr 112, poz. 1206, § 2.

⁸ *Gospodarowanie odpadami*, <http://proekologia.pl/content.php?article.401>

Pojemniki ustawiane są w specjalnie do tego celu przeznaczonych miejscach - osłony śmietnikowe, schowki, itd. Miejsca te muszą zapewnić łatwy dostęp, wentylację i powinny być zabezpieczone przed dostępem zwierząt (ptactwa).

Przy stosowaniu selektywnej zbiórki odpadów stosuje się specjalistyczne pojemniki. Najczęściej stosuje się specjalnie oznaczone pojemniki jedno lub wielokomorowe. Aby zachęcić społeczeństwo do selektywnej zbiórki odpadów powinna być prowadzona kampania informacyjna oraz stosowane bodźce finansowe.

W przypadku segregacji odpadów powinny być stosowane pojemniki oddzielne dla każdego rodzaju odpadu, uwzględniające specyficzne cechy odpadów (np. odpowiedni wlot dla butelek).

Usuwanie odpadów, wywóz - generalnie stosowane są dwie metody wywozu odpadów, zwłaszcza selektywnie gromadzonych:

- bezpośrednio z miejsca nagromadzenia: pojemniki, kontenery itp. są odbierane bezpośrednio z wiaty śmietnikowej, bądź budynku przez firmę wywozową,
- zbiórka przy krawężniku: w określone dni właściciel posesji wystawia pojemnik lub torbę z odpadami, która jest opróżniana i właściciel zabiera pojemnik z powrotem; w przypadku worków z odpadami właściciel posesji otrzymuje nowe.

Stosuje się także metody pośrednie tzn. zbiórka przy krawężniku odpadów posegregowanych i wywóz pozostałych z miejsc nagromadzenia.

Transport odpadów może odbywać się w systemie jedno, lub dwustopniowym. W systemie jedno stopniowym transport odbywa się bezpośrednio do miejsca unieszkodliwiania. W systemie dwustopniowym stosuje się stacje przeładunkowe. Na stacji przeładunkowej odpady czasowo są gromadzone, może się również odbywać ich wstępna segregacja.

Unieszkodliwianie odpadów to poddanie ich procesom przekształceń fizycznych, biologicznych czy chemicznych w celu doprowadzenia do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

Podstawowe technologie unieszkodliwiania odpadów to:

- składowanie na wysypiskach,
- kompostowanie,
- spalanie.

Oprócz wyżej wymienionych metod można wyróżnić: zatapianie na dnie mórz, obróbka w glebie i ziemi (np. biodegradacja odpadów płynnych w glebie), składowanie odpadów w pojemnikach w ziemi (np. w kopalni) itd.

Przepisy ochrony środowiska nakładają na podmioty gospodarcze szereg obowiązków związanych z gospodarką odpadami. Należy tu zwrócić uwagę, iż obowiązki te dotyczą nie tylko dużych zakładów przemysłowych, ale również niewielkich firm, które w związku ze swoją działalnością

wytwarzają odpady. Często podczas kontroli prowadzonych przez urzędników wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska lub pracowników lokalnych wydziałów ochrony środowiska okazuje się, że przedsiębiorcy nie są świadomi ciążyących na nich obowiązków.

Podstawowe obowiązki podmiotów gospodarczych wytwarzających odpady przedstawione zostały w tabeli 1.

Obciążenie środowiska naturalnego wynika między innymi ze stale rosnącej liczby ludności, ciągłego żądania wytworzenia coraz większej ilości towarów, energii oraz potrzeby ekspansji ekonomicznej w celu zapewnienia pełnego zatrudnienia ludności. Powyższe niekorzystne zjawiska społeczne stymulują potrzebę wszechstronnego przeciwdziałania dalszej degradacji przyrody i odtworzenia zniszczonych elementów ekosystemu.

Tabela 1.

Podstawowe obowiązki podmiotów gospodarczych wytwarzających odpady

Obowiązki	Właściwy organ administracji państwowej	Wytwórca odpadów	Komentarz
1	2	3	4
Składanie informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania nimi w terminie 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej wytwarzanie odpadów.	Starosta lub Wojewoda zgodnie z miejscem wytwarzania odpadów	Wytwarzający odpady inne niż niebezpieczne do 5 ton rocznie (zarówno prowadzący instalację jak i nie prowadzący jej). Wytwarzający odpady niebezpieczne do 0,1 Mg rocznie, albo powyżej 5 Mg rocznie odpadów innych niż niebezpieczne (zarówno prowadzący instalację jak i nie prowadzący jej)	Obowiązek zależy od decyzji gminy. Starosta lub wojewoda może zażądać od wytwórcy złożenia wniosku o zatwierdzenie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi
Uzyskanie decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Starosta lub Wojewoda zgodnie z miejscem wytwarzania odpadów	Wytwarzający od 0,1 Mg do 1 Mg odpadów niebezpiecznych rocznie (zarówno prowadzący instalację jak i nie	W tym wypadku nie ma znaczenia ilość wytwarzanych odpadów innych niż niebezpieczne

Obowiązki	Właściwy organ administracji państwowej	Wytwórca odpadów	Komentarz
1	2	3	4
		prowadzący jej)	
Uzyskanie pozwolenia na wytwarzanie odpadów	Starosta lub Wojewoda zgodnie z miejscem wytwarzania odpadów	Wytwórca odpadów posiadający instalację i wytwarzający powyżej 1 Mg odpadów niebezpiecznych rocznie lub powyżej 5 tysięcy Mg odpadów innych niż niebezpieczne	Należy uwzględnić wszystkie odpady wytworzone przez danego wytwórców w danym miejscu
Uzyskanie pozwolenia zintegrowanego	Organy ochrony środowiska najczęściej Starosta lub Wojewoda zgodnie z miejscem wytwarzania odpadów		Nie ma obowiązku uzyskania żadnych dodatkowych decyzji, pozwoleń a także przedłożenia informacji dotyczących gospodarki odpadami, gdyż jest to zawarte w pozwoleniu zintegrowanym
Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko	Organy administracyjne tj. wójt, burmistrzem lub prezydent miasta, starosta, wojewodą, inspektor sanitarnym.	Wytwarzający odpady prowadzący instalacje mogące znacząco oddziaływać na środowisko	Przedsięwzięcia te są wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia

Obowiązki	Właściwy organ administracji państwowej	Wytwórca odpadów	Komentarz
1	2	3	4
			do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko z 9.11.2004 r (Dz.U. z 2004 r., Nr 257, poz. 2573)
Obowiązek prowadzenie ewidencji odpadów	Marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce wytwarzania odpadów	Wszyscy wytwórcy odpadów z wyjątkiem tych przedsiębiorstw, które wytwarza tylko odpady wymienione w rozporządzeniu o rodzajach odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów	Małe i średnie firmy prowadzą ewidencję uproszczoną (Dz.U. z 2001 r. nr 152, poz. 1735)

Źródło: Podstawowe obowiązki podmiotów gospodarczych wytwarzających odpady, <http://www.gartija.pl/art.php?art=118&pg=1>

PROEKOLOGICZNE ZASADY FUNKSJONOWANIA MW

Marynarka Wojenna jest jedynym rodzajem sił zbrojnych funkcjonującym w trzech środowiskach: morskim - zasadniczym (nawodnym i podwodnym), powietrznym, lądowym (naziemnym i podziemnym). Problematyka ochrony i kształtowania środowiska jest szczególnie istotna dla polskich sił morskich. Rocznie marynarze wydobywają i unieszkodliwiają kilkadziesiąt ton materiałów niebezpiecznych i szkodliwych dla środowiska naturalnego. Rozwijana jest współpraca z cywilnymi instytucjami proekologicznymi. Samoloty lotnictwa morskiego prowadzą loty patrolowe nad Bałtykiem. Prowadzone są akcje oczyszczania Półwyspu Helskiego, plaż w rejonie Trójmiasta, Świnoujścia i Kołobrzegu oraz wszędzie, tam gdzie wymagana jest interwencja specjalistycznych pododdziałów pletwonurków, saperów i chemików. Główne kierunki ochrony i kształtowania środowiska

naturalnego, w którym działają siły Marynarki Wojennej mają na celu zachowanie i niedopuszczenie do destrukcji środowiska naturalnego⁹.

Niemniej jednak jednostki Marynarki Wojennej w swojej bieżącej działalności szkoleniowo – gospodarczej mogą stwarzać, a w niektórych dziedzinach stwarzają potencjalne zagrożenia środowiska naturalnego.

Zgodnie z zakresem informacji o stanie środowiska i działalności proekologicznej w jednostkach wojskowych i innych jednostkach organizacyjnych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych¹⁰ stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia organów odpowiadających za nadzór nad przestrzeganiem przepisów ochronie środowiska w jednostkach wojskowych i innych jednostkach organizacyjnych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych¹¹ wszystkie jednostki Marynarki Wojennej corocznie składają do Oddziału Infrastruktury Wojskowej i Ochrony Środowiska Logistyki Dowództwa Marynarki Wojennej informacje o swojej działalności proekologicznej a przede wszystkim informacje o występujących i przewidywanych zagrożeniach środowiska naturalnego.

Informacje takie składane są według/zgodnie z niżej wymienionymi zagadnieniami:

1. Ogólna charakterystyka miejsc i obiektów użytkowanych przez jednostki wojskowe.
2. Charakterystyka źródeł zagrożeń ekologicznych występujących w użytkowanych miejscach i obiektach jednostek wojskowych. W tym:
  - gospodarka odpadami,
  - substancje niebezpieczne,
  - ryzyko wystąpienia awarii,
  - źródła PCB,
  - substancje zubożające warstwę ozonową.
3. Potencjalne zagrożenia dla środowiska wynikające z rozmieszczenia jednostek wojskowych., placów ćwiczeń, poligonów:
  - wprowadzających (emitujących) hałas do środowiska /lotniska, strzelnice, poligony/,
  - emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.
4. Zagrożenia związane z funkcjonowaniem zaplecza materiałowo-technicznego:

---

⁹ www.mw.mil.pl

¹⁰ Załącznik do Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2004 r., (Dz.U. 2004 r., Nr 94, poz. 917), punkt I.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia organów odpowiadających za nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie środowiska w jednostkach wojskowych i innych jednostkach organizacyjnych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych (Dz. U. 2004 r., Nr 94, poz. 917), załącznik

- gospodarka zużyтыми materiałami eksploatacyjnymi,
  - gospodarka przeterminowanymi materiałami eksploatacyjnymi zaliczanymi do niebezpiecznych,
  - system myjni samochodowych.
5. Funkcjonowanie jednostek wojskowych, a konieczność rekultywacji:
    - obszary, na których rekultywacja jest już prowadzona lub jest złożony wniosek o udzielenie stosownej decyzji lub wydana jest decyzja nakazująca przeprowadzenie rekultywacji,
    - obszary, na których potencjalnie należy podjąć rekultywację.
  6. Charakterystyka istniejących baz materiałów pędnych i smarów oraz stacji paliw.
  7. Ocena stanu środowiska w miejscach i obiektach użytkowanych przez jednostki.
    - charakterystyka terenów o najsilniej zdegradowanym środowisku przyrodniczym oraz przyczyny powstania tego stanu
  8. Inne dane.

Rozwijając szczegółowo powyższe informacje, w jednostkach Marynarki Wojennej niżej opisane zagadnienia mogą spowodować zagrożenia środowiska naturalnego.

GOSPODARKA ZUŻYTYMI MATERIAŁAMI EKSPLOATACYJNYMI I ODPADAMI KOMUNALNYMI ORAZ PRZETERMINOWANYMI MATERIAŁAMI EKSPLOATACYJNYMI ZALICZANYMI DO NIEBEZPIECZNYCH

W chwili obecnej zagrożenie dla środowiska naturalnego, generowane przez jednostki MW, sprowadza się do tego, że jednostki wojskowe corocznie wytwarzają znaczne ilości wymienionych poniżej materiałów:

- opony;
- złom stalowy i aluminiowy;
- przetworzone oleje;
- płyny do chłodziw;
- akumulatory.

i do czasu przekazania tych materiałów do Agencji Mienia Wojskowego są zobowiązane gromadzić je i przechowywać. Poważny problem występuje z miejscem gromadzenia tych wszystkich materiałów, ponieważ Agencja Mienia Wojskowego (AMW) nie kwalifikuje do planu przekazywania do Agencji Mienia Wojskowego¹² wszystkich zbędnych materiałów. Wiele do

---

¹² Zbędne materiały umieszczane są w „Planie przekazywania do AMW mienia ruchomego trwale i czasowo nie wykorzystywanego przez jednostkę wojskową w danym roku” lub w „Planie przekazywania do AMW surowców wtórnych i odpadów nie wykorzystywanych przez jednostkę wojskową w danym roku”/przyp. autora/

zyczenia pozostawia też system składowania odpadów przygotowanych do przekazania.

Poważnym zagrożeniem dla środowiska są też odpady komunalne – śmieci. Choć każda jednostka wojskowa ma podpisane umowy cywilno-prawne z wyspecjalizowanymi firmami na ich wywóz, to niestety, segregacja tychże odpadów nie tylko w Marynarce Wojennej ale w naszym kraju nie jest jeszcze rozwinięta. Dlatego olbrzymie ilości śmieci trafiają na wspólne wysypiska w całym kraju.

Większość jednostek Marynarki Wojennej posiada przy śmietnikach pojemniki na żelazo, makulaturę, szkło, metale kolorowe, plastik itp. Nie daje to jednak pozytywnych rezultatów. Podstawowym powodem takiego stanu rzeczy jest brak wyrobionego nawyku segregowania odpadów (zjawisko to jest zresztą charakterystyczne dla całego kraju aczkolwiek wg danych GUS z raportu Ochrona środowiska 2009 z zestawienia „Odpady wytworzone w latach 2000-2008 wynika, że w 2008 roku zaobserwowano ponad 8% spadek ilości odpadów).

Kolejne zagrożenie może stanowić brak posiadania przez jednostki MW stosownych decyzji właściwego wojewody na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne. Brak decyzji może prowadzić do samowoli w ilości wytwarzanych odpadów a już poważne zagrożenie dla środowiska stanowić może niezgodne z przepisami gospodarowanie nimi i pozbywanie się ich.

GOSPODARKA ODPADAMI W JEDNOSTKACH WOJSKOWYCH MW

Jednostki Marynarki Wojennej wytwarzają, składują i gromadzą odpady jak również przechowują je zgodnie z ogólnie obowiązującymi regulacjami prawnymi w tym zakresie, które obowiązują zarówno podmioty cywilne jak i jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane.

Wymienione zadania w zakresie gospodarowania odpadami wynikają z przepisów:

- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej - Dz.U. z 2001 r., Nr 63, poz. 639,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach – tekst jednolity Dz.U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów - Dz.U. z 2001 r., Nr 112, poz. 1206.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska - Dz.U. 2006 r., Nr 129, poz. 902.

Na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, każda jednostka powinna posiadać pozwolenie wydane w formie decyzji administracyjnej przez wojewodę, właściwego dla miejsca dyslokacji danej jednostki wojskowej¹³.

Natomiast jeżeli chodzi o zadania związane z usuwaniem wytworzonych i zgromadzonych odpadów, ich unieszkodliwianie oraz odzysk, to w jednostkach Marynarki Wojennej problem ten przedstawia się zupełnie inaczej niż obowiązuje to podmioty cywilne.

Dla Marynarki Wojennej jak dla innych rodzajów sił zbrojnych, zadania te uregulowane są niżej przedstawionymi przepisami:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu przekazywania mienia Skarbu Państwa Agencji Mienia Wojskowego - Dz.U. z 2004 r., Nr 140, poz.1482,
- Decyzja Nr 156/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 maja 2005 r. w sprawie zadań w zakresie przekazywania Agencji Mienia Wojskowego niektórych składników mienia - Dz.Urz. MON, z 2005 r., Nr 10, poz. 86
- Ustawa z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego - tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r., Nr 163, poz. 1711,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów broni i amunicji oraz wykazu wyrobów i technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, na których wytwarzanie lub obrót jest wymagana koncesja - Dz.U. z 2001 r., Nr 145, poz.1625,
- Ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki - tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r., Nr 99, poz. 692,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 października 2003 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki na jednostki pływające Marynarki Wojennej, Straży Granicznej i Policji oraz okręgowych inspektorów rybołówstwa morskiego Dz.U. z 2003 r., Nr 180, poz.1760.

Zgodnie z powyższymi uregulowaniami jednostki Marynarki Wojennej sporządzają „*Plany przekazywania do Agencji Mienia Wojskowego mienia ruchomego trwale i czasowo nie wykorzystywanego przez jednostki Marynarki Wojennej na rok następny w dziale - surowce wtórne i odpady*”¹⁴ z podziałem na mienie koncesjonowane i niekoncesjonowane. Plany te zawierają rodzaj i ilość odpadów i surowców wtórnych jakie zaplanowane są do wytworzenia przez jednostkę wojskową w roku następnym. Następnie przesyłane są do Logistyki Marynarki Wojennej, która sporządza zbiorczy

---

¹³ Zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2006 r., Nr 129, poz. 902, art. 181 i 378,

¹⁴ Plany te sporządzane są na podstawie i zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu przekazywania mienia Skarbu Państwa Agencji Mienia Wojskowego - Dz.U. z 2004 r., Nr 140, poz.1482, art. 1 i 2.

plan za wszystkie jednostki Marynarki Wojennej i przesyła do Sekretarza Stanu - I Zastępcy Ministra Obrony Narodowej. Po weryfikacji rodzaju i ilości odpadów i zatwierdzeniu tych planów, Sekretarz Stanu - I Zastępca Ministra Obrony Narodowej przesyła do Logistyki MW wyciąg z powyższych planów, które stanowią podstawę do przekazania mienia dla Agencji Mienia Wojskowego.

Plany te są również podstawą dla Agencji Mienia Wojskowego do przeprowadzenia stosownych działań i procedur przetargowych, w wyniku których wytworzone i zgromadzone odpady i surowce wtórne w jednostkach Marynarki Wojennej zostaną od nich odebrane.

WNIOSKI

Opisane wyżej działania, i współpraca na wszystkich szczeblach związana z gospodarowaniem odpadami funkcjonuje i przebiega do tego momentu bez większych trudności i uwag.

Trudności i problemy dla jednostek rozpoczynają się na etapie terminowego a nawet w ogóle fizycznego odbioru zatwierdzonych odpadów. Jednostki Marynarki Wojennej co roku wytwarzają określone, nie małe, ilości różnych odpadów i zobligowane są do ich składowania, natomiast Agencja Mienia Wojskowego ich nie odbiera.

Prawdopodobne przyczyny powyższych problemów w odbiorze odpadów i surowców wtórnych należy upatrywać w:

- braku wyspecjalizowanych firm zgłaszających się na postępowanie przetargowe (za wysokie ceny odpadów, nieopłacalność kupna),
- braku stosownych pozwoleń na gromadzenie przewóz odpadów i ich utylizację przez firmy,
- błędami w przygotowaniu i przeprowadzaniu postępowań o zamówienie publiczne na sprzedaż i odbiór odpadów przez wyspecjalizowane firmy,
- wpływem kosztów ewentualnego odbioru odpadów przez wyspecjalizowane firmy, na pomniejszanie wyniku finansowego Agencji Mienia Wojskowego,
- małym zainteresowaniem firm odbiorem mienia koncesjonowanego,
- brakiem stosownych koncesji na wytwarzanie lub obrót mieniem o przeznaczeniu wojskowym¹⁵.

---

¹⁵ Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów broni i amunicji oraz wykazu wyrobów i technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, na których wytwarzanie lub obrót jest wymagana koncesja - Dz.U. z 2001 r., Nr 145, poz.1625

LITERATURA

1. *Czym są odpady*, <http://proekologia.pl/content.php?article.160>
2. <http://www.gartija.pl/art.php?art=118&pg=1>
3. Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2006 r., Nr 129, poz. 902, art. 181 i 378
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz.U. 2001 r., Nr 112, poz. 1206, § 2.
5. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia organów odpowiadających za nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie środowiska w jednostkach wojskowych i innych jednostkach organizacyjnych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych (Dz. U. 2004 r., Nr 94, poz. 917), załącznik
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu przekazywania mienia Skarbu Państwa Agencji Mienia Wojskowego - Dz.U.z 2004 r., Nr 140, poz.1482, art. 1 i 2.
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów broni i amunicji oraz wykazu wyrobów i technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, na których wytwarzanie lub obrót jest wymagana koncesja - Dz.U. z 2001 r., Nr 145, poz.1625
8. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, tekst jednolity: Dz.U. 2007 r., Nr 39, poz. 251.
9. www.mw.mil.pl
10. Załącznik do Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2004 r., (Dz.U. 2004 r., Nr 94, poz. 917), punkt I.

ASSESSMENT OF WASTE MANAGEMENT IN THE POLISH NAVY

ABSTRACT

The article presents the fundamental issues of waste management in the Navy. Describes the general principles and laws in force in the area of logistics. Characterized waste, with particular emphasis on the type, quantity and management of the Military Property Agency. Attention is paid also to the functioning of this subsystem in the basic military units MW.